
Slijedeći dodatak ne sačinjava dio analize i prijedloga ECRI-ja glede stanja u Hrvatskoj.

DODATAK

ECRI želi naglasiti da je analiza u njezinom drugom izvješću o Hrvatskoj datirana 15. prosinca 2000, te da svi naknadni događaji nisu uzeti u obzir.

U skladu s postupkom ECRI-ja od zemlje do zemlje, vlasti Hrvatske imenovale su nacionalnog koordinatora kako bi se uključio u proces povjerljivog dijaloga s ECRI-jem glede njezina nacrtu teksta o Hrvatskoj, a ECRI je uzela u obzir mnoge njezine komentare, i uključila ih u izvješće.

Međutim, nakon tog dijaloga, hrvatske vlasti su izričito zatražile da se slijedeće primjedbe hrvatskih vlasti izdaju kao dodatak izvješću ECRI-ja.

PRIMJEDBE KOJE SU HRVATSKE VLASTI PODNIJELE GLEDE IZVJEŠĆA ECRI-ja O HRVATSKOJ

« Opće primjedbe

Cijenimo da je u ECRI-jevom detaljnom Drugom izvješću o Hrvatskoj priznat značajan napredak hrvatskih vlasti u bavljenju pitanjima povezanim s rasizmom, antisemitizmom, diskriminacijom i netolerancijom. Značajne demokratske promjene do kojih je došlo nakon parlamentarnih i predsjedničkih izbora na početku 2000. pridonijele su radikalnim promjenama na brojnim političkim područjima koji su prethodno bili kritizirani od strane raznih međunarodnih instrumenata monitoringa. Tijekom posljednjih dvanaest mjeseci, hrvatska Vlada je pohvaljena radi svojih nastojanja u ovome smjeru, te postupa potpuno transparentno pri rješavanju preostalih pitanja glede ljudskih prava, zaštiti nacionalnih manjina i drugih pitanja.

Nastojanja koja je poduzela hrvatska Vlada također su pohvaljeni od strane međunarodne zajednice. U 2000, otvorena su mnoga vrata za Hrvatsku, između ostaloga: NATO Partnerstvo za mir, Svjetska trgovinska organizacija, započeli smo pregovore glede Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji itd. Neki od procesa monitoringa uspješno su okončani. U rujnu 2000, Vijeće Europe, priznajući našu odlučnost da ispunimo naše obveze, odlučilo je zaključiti proces monitoringa. Policijska komponenta misije OESS-a u Hrvatskoj povučena je od studenog 2000. Hrvatska je isključena iz Omnibus rezolucije Glavne skupštine UN-a o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i SRJ.

Iako je u izvješću naznačeno da dio je preostalih neriješenih pitanja rezultat sukoba i ratnog razaranja, smatramo da slijedeće nije dovoljno uzeto u obzir: cjelokupno stanovništvo je pogođeno teškim gospodarskim stanjem i visokom stopom nezaposlenosti u Hrvatskoj, posebice na područjima koja su bila izravno pogođena ratom, na kojima treba izgraditi kuće i stanove, te uništenu infrastrukturu i gospodarstvo. Otvaranje radnih mjesta, obnova kuća i oporavak gospodarstva, te pružanje socijalne pomoći ugroženim skupinama provode se općenitim mjerama koje poduzima hrvatska Vlada s ciljem razvijanja gospodarstva. Financijska pomoć međunarodne zajednice nije onoliko visoka koliko se očekivalo, a podizanje životnog standarda izbjeglica i drugih stanovnika Hrvatske najviše ovisi o gospodarskom oporavku cijele zemlje.

Svjesni da još uvijek postoje neriješena pitanja, posebice na područjima kojima se bavi ECRI, hrvatska Vlada je odlučna ozbiljno se primiti rješavanja tih pitanja narednih mjeseci, te ostaje otvorena za suradnju s međunarodnim organizacijama za što brže rješavanje tih pitanja.

Evo nekih primjedbi koje bi željeli da uključite u dodatak Drugom izvješću o Hrvatskoj.

21, 22 i 23. - Rad pravosudnih tijela

U svrhe bržeg procesuiranja zaostalih predmeta na sudovima i njihove bolje učinkovitosti, krajem 2000. doneseni su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom sudbenom vijeću, a Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o područjima i sjedištima sudova i Prijedlog zakona o državnom odvjetništvu predani su Vladi na daljnji postupak.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je krajem 1999. osnovalo Centar za profesionalnu obuku sudaca i drugih sudskih djelatnika koji je započeo s radom početkom 2000. Svrha centra je pružanje raznih oblika stalne profesionalne obuke sucima i sudskim djelatnicima kako bi se upoznali s novim zakonodavstvom i europskim i drugim međunarodnim propisima ili tekućim pitanjima novih tehnologija za obavljanje sudskih poslova. U 2000. usvojen je Program za obuku sudaca i drugih sudskih djelatnika, a u okviru tog programa održana su četiri seminara u kojima je sudjelovalo 438 sudaca, državnih odvjetnika i drugih sudskih djelatnika, te su raspravljali o primjeni novih zakona.

Državno sudbeno vijeće je imenovalo 23 nova suca za prekršajne sudove, 34 suca za općinske sudove, 8 sudaca za županijske sudove, te 8 sudaca za trgovačke sudove, kako bi ispunili praznine i postigli veću učinkovitost u procesuiranju zaostalih predmeta na sudovima.

G. Prihvat i status izbjeglica, raseljenih osoba i osoba bez državljanstva. Povratak izbjeglica i raseljenih osoba

Tijekom protekle godine, učinjen je značajan napredak u povratku izbjeglica i raseljenih osoba te ispunjavanju međunarodnih obveza koje je Hrvatska preuzela, nakon aktivnosti koje je pokrenula hrvatska Vlada kako bi uklonila prepreke za neometan i bezuvjetan povratak svih građana.

Samo u 2000. vratilo se 32.817 Hrvata i Srba: 14.708 prethodno raseljenih Hrvata (12.978 u hrvatsko Podunavlje i 1.730 u druga područja povratka), 18.109 Srba (15.778 iz SRJ, 1.545 iz BiH i 786 iz hrvatskog Podunavlja u druga područja u Hrvatskoj). Neovisna procjena potvrđuje da je stvarna brojka povratnika mnogo veća zbog velikog broja neevidentiranih povratnika: oko 20.000. Od tog broja samo oko 3.000 bilo je evidentirani tijekom godine i uključeno u popis ukupnih povratnika.

Zbog općenito poboljšane atmosfere i rezultata postignutih u uklanjanju administrativnih i sigurnosnih prepreka, broj Srba koji su se vratili tijekom 2000. značajno je porastao - 18.000 u odnosu na 12.000 iz 1999. Tako se vratilo više povratnika nego je planirano (16.500) u programu povratka kojeg je pokrenula hrvatska Vlada u travnju 2000. u okviru Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu.

Većina srpskih povratnika (ukupno 78.000) su starije osobe, ali ovaj trend počeo se mijenjati prošle godine kada se veći broj mladih ljudi i obitelji vratio u odnosu na protekle godine. Za većinu srpskih povratnika, te za druge raseljene i prognane osobe, zadaća popravljivanja njihovih uništenih ili oštećenih kuća ili povrat njihovog privatnog vlasništva još uvijek predstoji. Na popisu čekanja među raseljenim Hrvatima su neki od najgore pogođenih skupina: obitelji čije su kuće potpuno uništene, mnogo starih i nemoćnih osoba, te obitelji koje čekaju smještaj, a ne obnovu. Većina hrvatskih povratnika koji trenutačno borave u Hrvatskoj su došli iz Republike Srpske (BiH) gdje je povratak ne-Srba tek počeo i može se očekivati u većem omjeru tijekom tekuće godine.

Većina ljudi vratila se na područja pod posebnom državnom skrbi, na kojima je stambeni fond, komunalije, socijalne olakšice i gospodarstvo uništeno tijekom rata. To su u prvom redu bivši okupirani dijelovi slijedećih županija: Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska, Zadarska i Šibensko-kninska, u koje se većina Srba vratila prošle godine i gdje se većina raseljenih Hrvata vratila tijekom protekle godine. Međutim, na tim područjima također živi oko 40.000 hrvatskih izbjeglica iz BiH kojima se mora osigurati smještaj ili vratiti u BiH, gdje je njihova imovina oštećena ili okupirana. Područja povratka također uključuju Vukovarsko-srijemsku i Osječko-baranjsku županiju, na kojima je povratak raseljenih osoba započeo 1998. i sada iznosi 83,33% u Osječko-baranjskoj županiji, 69,41% u Vukovarsko-srijemskoj županiji od ukupnog broja koji su tamo živjeli prije rata.

Prošle godine je značajno izmijenjeno relevantno zakonodavstvo, primjerice diskriminirajuće odredbe uklonjene su iz Zakona o obnovi i Zakona o područjima pod

posebnom državnom skrbi, s učinkom da je status svih povratnika sada jednak bez obzira na način i vrijeme povratka glede prava da se natječu za obnovu, povratak imovine i socijalno osiguranje, u skladu s osnovnim demokratskim standardima prema kojima su svi građani jednaki na temelju zakona. Ministarstvo javnih radova, obnove i graditeljstva predložilo je provedbu propisa pod uvjetima i kriterijima za stambeno zbrinjavanje u područjima od posebne državne skrbi, povezanim s posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi, uvodeći moderne učinkovite modele stambenog zbrinjavanja kao alternativni smještaj za privremene stanare imovine koju treba vratiti pravim vlasnicima, te za sve druge povratnike koji nemaju neokupiranu stambenu jedinicu.

Osim toga, administrativni postupci za povratak su pojednostavljeni i ubrzani, skraćujući vrijeme u kojem se zahtjevi za povratak razmatraju i osiguravajući privremeni smještaj u prihvatnim centrima za izbjeglice ili obiteljima domaćinima za sve izbjeglice čija je imovina uništena ili okupirana.

Iako je došlo do značajnog napretka u uklanjanju administrativnih prepreka za povratak, još uvijek postoje prepreke povezane isključivo s materijalnim uvjetima koje treba ispuniti: spora obnova zbog velikog broja kuća i stanova koje treba obnoviti, povrat imovine za stanovanje privremenim korisnicima na temelju prethodnih propisa, koji su u međuvremenu poništeni, a koji su ograničili korištenje takve imovine.

U 2000. poduzete su akcije za koordiniranje i usklađivanje postupaka povrata imovine na lokalnoj razini, što je rezultiralo povratkom od barem 900 stambenih jedinica. Unatoč tome što je postignut napredak u ovome smjeru, postojeći sustav povrata imovine se u cjelini smatra neadekvatan. Glavni problemi su dvosmislenost pravnih propisa o povratu privremeno okupirane imovine, te pomanjkanje alternativnog smještaja za privremene stanare koji su većinom izbjeglice iz BiH. Osim toga, utvrđeni su slučajevi višestrukog i ilegalnog okupiranja.

Hrvatska Vlada će rješavati dvosmislenost spomenutih pravnih propisa putem novih propisa koji će definirati učinkovitije postupke povrata imovine, temeljenih na obvezi države da neutralizira učinke prethodnog Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom. U tekućoj godini, hrvatska Vlada će omogućiti 2.000 stambenih jedinica za alternativni smještaj privremenih stanara putem programa kredita Banke za razvoj Vijeća Europe, te od državne imovine. Napredak je također učinjen u rješavanju

utvrđenih slučajeva višestrukog i ilegalnog okupiranja, a sudski postupci povezani s takvim slučajevima su ubrzani, posebice krajem prošle godine¹.

Poduzete su mjere za ubrzanje postupka povrata imovine. Vladin Glavni odbor za područja pod posebnom državnom skrbi naložio je Stambenim komisijama da podnesu sve odluke o davanju imovine na privremeno korištenje, te je zamolilo Odjel za izbjeglice, prognanike i raseljene osobe pri Ministarstvu javnih radova, obnove i graditeljstva da provjeri te odluke i poduzme odgovarajuće akcije nakon utvrđivanja činjenica. Prema podacima prikupljenim do sada, 20.000 odluka o davanju imovine na privremeno korištenje izdano je na područjima pod posebnom državnom skrbi u skladu sa Zakonom o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom (ukinut 1998). Do sada je 11.573 zahtjeva za povrat imovine podneseno Stambenim komisijama i 4.000 ih je riješeno stvarnim povratom imovine.

Početak veljače 2001, Odjel za izbjeglice, povratnike i raseljene osobe započeo je pregledavati sve izdane odluke (20.000) o davanju imovine na privremeno korištenje koje su Stambene komisije poslale Odjelu za izbjeglice, povratnike i raseljene osobe do kraja 2000. Pregled kojeg vode regionalni uredi za izbjeglice i raseljene osobe, te u suradnji sa Stambenim komisijama, točno će utvrditi vlasnike i privremene stanare, opozvati odluke o višestrukoj okupiranosti za jednu imovinu i riješiti slučajeve u kojima stanari, zbog završene obnove ili dostupnosti alternativnog stanovanja, više nemaju pravo na ovaj tip stambenog zbrinjavanja ili ima u privatnom vlasništvu neokupirani stan ili kuću u Hrvatskoj. Također će se utvrditi tko se od privremenih stanara može natjecati za alternativni smještaj. Ta akcija će značajno ubrzati postupak povrata imovine i pomoći da se radikalno promjeni sadašnja situacija na lokalnoj razini, te stavovi lokalnih vlasti.

Broj korisnika pomoći s izbjegličkim statusom iznosio je prosječno 14.000 mjesečno. Status izbjeglica i s tim povezana prava u trajanju od 6 mjeseci nakon povratka koristilo je prošle godine 33.000 osoba (uključujući 20.000 Srba). Kada izgube taj status, mnogi od njih traže olakšice od socijalne skrbi. Osim toga, putem raznih međunarodnih programa pomoći i Crvenog križa, traže se načini da se pomogne najugroženijim skupinama povratnika i osoba nastanjenih na područjima pod posebnom državnom skrbi.

U posljednje vrijeme se primjećuje tendencija da izbjeglice, osobite mlađe obitelji, ali i stariji građani, napuštaju područja povratka nakon nekog vremena, kad dobiju mirovinske olakšice i iskoriste svoja prava na temelju izbjegličkog statusa, te se pridružuju se mlađim članovima svoje obitelji koji žive negdje drugdje. Pomanjkanje radnih mjesta, nedostupnost miniranih poljoprivrednih zemljišta, slabe prometne veze između udaljenih sela i općinskih i županijskih centara, obnova

---

¹ Od 80 poznatih slučajeva ilegalnog i višestrukog okupiranja, 30 je riješeno tako da je korisnik napustio okupiranu imovinu, a imovina je vraćena vlasniku, ili su Stambene komisije podnijele zahtjeve za deložaciju (slijedom kojih je izdano nekoliko sudskih odluka). Ured državnog pravobranitelja pružio je svoju pomoć Stambenim komisijama i lokalnim sudovima, što je pomoglo u rješavanju takvih slučajeva. Stambene komisije su provjerile većinu drugih slučajeva koji se razmatraju, ali mnogi od njih nisu povezani s ilegalnim ili višestrukim okupiranjem.

infrastrukture koja je u zaostatku u odnosu na stambenu obnovu - to su glavne prepreke sveukupne normalizacije na tim područjima, ostanak povratnika i naseljenika, te povratak preostalog predratnog stanovništva. Iako je stopa stambene obnove značajna, još uvijek nisu pokrenuti programi za obnovu industrijskih objekata i farmi.

Postojeći trend povratka trebalo bi održavati putem obnove obiteljskih kuća i infrastrukture na područjima povratka na kojima još uvijek ima oko 30.000 oštećenih kuća i barem 7.000 okupiranih kuća koje pripadaju povratnicima ili potencijalnim povratnicima. Velik broj njih čeka na obnovu ili povrat njihove imovine. Što se tiče hrvatskih izbjeglica iz BiH, Srbije i Crne Gore koji žive na područjima od posebne državne skrbi u privatnim kućama, a koji traže dugoročni smještaj u Hrvatskoj ili povratak u BiH, tijekom tekuće godine njihovi problemi će se početi ozbiljnije rješavati.

Radi bržeg rješavanja problema obnove i povratka, Hrvatska je uzela zajam od Europske banke za obnovu i razvoj kojeg bi uskoro trebala dobiti. Za rješavanje ovoga problema očekuje se međunarodna pomoć putem odobrenih projekata povratka u okviru Pakta o stabilnosti, a čiji bi se rezultati trebali osjetiti već tijekom tekuće godine. Ti projekti pokrivaju manje stambene popravke i pomoć za poljoprivredu i male obrte u navedenim područjima, te se primjenjuju ili će se primjenjivati putem nevladinih organizacija koje djeluju u Hrvatskoj.

Glavni zadatak koji predstoji je gospodarsko oživljavanje područja pod posebnom državnom skrbi na kojima se ljudi, bez obzira na etničko podrijetlo, suočavaju s izuzetnim poteškoćama. Očekuje se da će inicijativa pokrenuta na temelju Zakona o područjima od posebne državne skrbi uskoro dati neke rezultate, ali također je potrebna i veća međunarodna pomoć. U analiziranju ovoga pitanja, trebalo bi uzeti u obzir cjelokupnu ekonomsku i sadašnju stopu nezaposlenosti, pitanje koje više nema nikakve veze s etničkim pitanjima. Ono što također treba priznati su mjere socijalne skrbi koje je Vlada poduzela kako bi zaštitila najugroženije obitelji, od kojih povratnici na spomenutim područjima čine značajan udio.

Ovo se može potkrijepiti anketom među srpskim povratnicima, koju je provela neovisna agencija UNHCR-a (na uzorku od 10.000). Rezultati ankete jasno pobijaju navode o "nesigurnosti koja prevladava na područjima povratka". Samo je 15% povratnika izjavilo da se osjeća nesigurno i zastrašeno, a čak 92,4% je izjavilo da namjeravaju ostati, a 85% da bi savjetovali drugim povratnicima da se vrate. Istina, početkom 2000, bilo je nekoliko incidenata na područjima povratka u svezi sa srpskim povratnicima, ali to su bili izolirani slučajevi, te ih je prema kraju godine bilo sve manje i manje.

Ono što većina povratnika smatra najgorim problemom je status njihove imovine, te što su bez posla i plaće. Najgori problem za njih 25% jest da su njihove kuće oštećene ili okupirane, za 23,4% to što nemaju plaću, za 14,3% što nemaju posla². Kao što te brojke pokazuju, problemi su skoro podjednako raspoređeni, a najveći problemi za većinu povratnika povezani su s teškim socijalnim i ekonomskim uvjetima na području povratka. Osim toga, većina njih, 75% smatra da im je bolje u Hrvatskoj nego što im je bilo u zemlji progona (uglavnom SRJ od kuda se 77% srpskih izbjeglica vratilo), a samo 10% smatra da im je lošije na područjima povratka. Drugi odgovori: 65,3% smatra da su im se životni uvjeti poboljšali otkako su se vratili, a čak 82% smatra da je njihova odluka da se vrate bila dobra. 58,4% srpskih povratnika smatra da je njihov životni standard jednak onome hrvatskih susjeda, a 30% smatra da je lošiji.

Ono što također treba imati na umu u ovome kontekstu jest da su područja povratka uglavnom ruralna, te da se prije rata značajan broj povratnika bavio poljoprivredom, uključujući 31% njih koji su imali redovno zaposlenje.

Navedena anketa je također uključila i manji uzorak (300) hrvatskih prognanika koji su više od Srba nezadovoljni svojom odlukom da se vrate - 37.1% smatra da su uvjeti života lošiji nakon povratka. Prema rezultatima ove neovisne ankete, većina povratnika (83%) mogla je koristiti svoja prava na temelju izbjegličkog statusa. Osim toga, većina njih je dobivala ili dobiva humanitarnu pomoć u hrani. 47% njih dobilo je razne oblike pomoći, ali vrlo malo ih je dobilo pomoć za obnovu farmi.

Na kraju, povratnici nisu nigdje upozorili na ozbiljne probleme u dobivanju hrvatskih osobnih isprava, ili da im je povratak spriječen. Koliko znamo, značajan broj potencijalnih povratnika još uvijek je u SRJ i BiH, te imaju hrvatske osobne isprave.

26. Ova točka izvješća ECRI-ja stavlja primjenu Zakona o oprostima na popis prepreka koje odvrćaju Srbe da se vrate u Republiku Hrvatsku.

Na temelju ovoga zakona, opći oprost od kaznenog progona daje se počiniteljima kaznenih djela počinjenih tijekom agresije, oružane pobune ili oružanih sukoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 23. kolovoza 1996, ili u svezi s njima. Oprost se također primjenjuje na provedbu konačnih presuda za takva kaznena djela. Od oprosta su izuzeti počinitelji najtežih povreda humanitarnog prava s prirodom ratnih zločina, popisanih u članku 3 Zakona o oprostima, te teroristička djela definirana u relevantnim odredbama međunarodnog prava. Zakon o oprostima stupio je na snagu 5. listopada 1996, te je do danas primijenjen na 20.616 osoba.

---

² Većina srpskih povratnika vratili su se na svoju predratnu adresu (74,7%), dok ih 18,3% živi sa svojim obiteljima i prijateljima. Dvije trećine kuća povratnika je oštećeno, a samo 9,4% povratnika ima privremeno okupirane kuće. Do sada je 40% povratnika službeno podnijelo zahtjev za obnovu od čega je bilo odobreno 15%. Međutim, ostaje činjenica da čak 42,5% njih ne zna kako podnijeti zahtjev za obnovu.

30. Podnositelji zahtjeva za azil i izbjeglice

Odjel za migracije i strance Ministarstva unutarnjih poslova ne može prihvatiti tvrdnju da djeluje s "ad hoc strukturama". Ministarstvo unutarnjih poslova utjelovljuje stalno tijelo s isključivom ovlasti da odlučuje o davanju izbjegličkog statusa na teritoriju Republike Hrvatske.

Obuka policijskih djelatnika koji će biti uključeni u postupak azila već je započeo. Pod okriljem UNHCR-a, u Zagrebu su krajem 2000. održani tečajevi koje su, između ostalog, pohađali i pripadnici pogranične policije. Takvi tečajevi će se redovno održavati pod agendom 2001 UNHCR-a.

31. Ilegalna migracija

Što se tiče postupanja s različitim ilegalnim skupinama migranata, policija im je pristupila na selektivnoj osnovi. Maloljetnici koji su u pratnji roditelja nisu odvojeni, osobe određene za repatrijaciju, te maloljetnici bez pratnje smješteni su odvojeno od osuđenika, te je osigurana neometana komunikacija s konzularnim, međunarodnim i domaćim vladinim tijelima i nevladinim organizacijama.

Glede posebne obuke policijskih djelatnika, do sada je održano nekoliko tečajeva, te seminari o aspektima primjene Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te općenito o pitanjima ljudskih prava, uz sudjelovanje predstavnika Vijeća Europe.

Suradnja u okviru Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu i Europskom komisijom glede problema povezanih s ilegalnom migracijom je nedavno intenzivirana.

H. Pristup javnim službama

Pristup javnim službama kao što je socijalna skrb, osnovne olakšice i zdravstvena zaštita

41. do 43. - Pristup obrazovanju

Obrazovanje romske djece je složeno pitanje koje bi se jedino moglo riješiti putem sustavnog pristupa lokalnih i širih zajednica. Ministarstvo za prosvjetu i sport potiče i doprinosi nastojanjima s ciljem rješavanja problema na lokalnoj razini, sve do Vlade i Sabora. Učinjeni su aranžmani da se romskoj djeci omogući pristup u vrtiće radi socijalizacije, učenja hrvatskog jezika itd., te da se upoznaju s uporabom sanitarija i stjecanjem higijenskih navika; organizacija dodatne nastave hrvatskog jezika, matematike i drugih predmeta tijekom obveznog osmoškolskog razdoblja; prilagođavanje nastavnog programa potrebama i potencijalima romskih učenika u školama s većim brojem romske djece; u suradnji s drugim ustanovama, davanje besplatnih udžbenika i pomagala, besplatni obroci u školi i prijevoz; romski

srednjoškolci imaju prednost u slobodnom smještaju u domovima, te se potiče sveučilišno obrazovanje romskih studenata.

Već dvije godine, u suradnji sa švedskim institutom PRONI, Ministarstvo prosvjete i sporta provodi projekt: Multikulturalizam - osnova za zdravlje, mirno i tolerantno obrazovanje i suživot, s ciljem borbe protiv rasizma, diskriminacije, netolerancije, stereotipa i predrasuda. U suradnji s američkim centrom CIVITAS, Ministarstvo provodi projekte uvoda u demokraciju i građansko društvo. U suradnji s Vijećem Europe, u tijeku je projekt o ljudskim pravima.

Ministarstvo prosvjete i sporta dosljedno provodi Zakon o obrazovanju na jezicima i pismu nacionalnih manjina, a prava koja sadrži uživaju austrijska, njemačka, češka, slovačka, rusinska, mađarska, talijanska i srpska manjina. U hrvatskom Podunavlju, Odluka o moratoriju o učenju nedavne povijesti se dosljedno poštuje. Predstavnik Ministarstva prosvjete i sporta sudjeluje u projektu "Povijest i učenje povijesti u jugoistočnoj Europi" koji se provodi u okviru Pakta o stabilnosti pod okriljem Vijeća Europe i OESS-a.

Vjerujemo da te mjere, zajedno s onima u okviru nacionalnog programa za Rome (vidi točku 48) svjedoče o sustavnom pristupu Hrvatske Vlade s ciljem zaštite i promicanje prava Roma u Hrvatskoj.

J. RANJIVE SKUPINE

48. Romi

Godine 1998. pokrenut je projekt s namjerom integriranja romske djece u hrvatski obrazovni sustav. Mjere predviđene ovim programom nisu usredotočene samo na predškolsko obrazovanje i školovanje, nego i na uvjete koje treba stvoriti za romsku djecu kako bi redovito pohađala školu. Odvojena su sredstva iz budžeta za obrazovanje Roma: tečajevi profesionalne obuke, seminari za pomoćnike nastavnika u osnovnim školama i seminari za Rome kao posrednike u okviru sustava socijalne skrbi. Također se financirao izvor pitke vode u nekoliko naselja (npr. Lončarevo kod Metekovca), provođenje struje i urbanizacija naselja na Capraškoj poljani i Palanjki, te poboljšanje uvjeta života u naseljima u Zagrebu (Plinarsko naselje, Struge, Kozari bok). Djelomice je financirana izgradnja vrtića u Novskoj.

Pučki pravobranitelj pristupa s izuzetnom pažnjom svakom problemu s kojim se Romi u Hrvatskoj suočavaju, pa je u nekoliko prilika intervenirao kako bi ih zaštitio, posebice njihovu djecu u okviru obrazovnog sustava. (Molimo vidjeti također Pristup obrazovanju, točke 41 do 43).

49. *Navodi da je sigurnost i nadalje važno pitanje u ratom pogođenim područjima nisu potvrđeni od strane ankete UNHCR-a među srpskim povratnicima (str. 14 Komentara) ili činjenicom da je misija OESS-a odlučila povući policijski monitoring. Neki pojedinačni slučajevi ne mogu se uzeti kao pravilo. Zakon o oprostima vrlo jasno navodi da su od oprosta izuzeti počinitelji najtežih povreda humanitarnog prava s*

prirodom ratnih zločina, popisanih u članku 3 Zakona o oprost, a teroristička djela definirana su u relevantnim odredbama međunarodnog prava.

**L. Ponašanje nekih ustanova
Djelatnici za provedbu zakona - 52 i 53**

Činjenica da je sigurnost na područjima od posebne državne skrbi, posebice u Podunavlju, zadovoljavajuća, te da su slučajevi koje je ECRI prijavila rijetke iznimke, potvrđena je odlukom od 31. listopada 2000. da se završi policijski monitoring u Podunavlju, kao posebna komponenta misije OESS-a u Zagrebu. U svojem izvješću od 13. studenoga 2000, misija OESS-a je također procijenila da je lokalna policija profesionalna i nepristrana. Navodi da sigurnost i nadalje zabrinjava u ratom pogođenim područjima nisu potkrijepljeni ni anketom UNHCR-a među srpskim povratnicima (stranica 14 Komentara).

**ODJELJAK II: PITANJA KOJA IZAZIVAJU POSEBNU ZABRINUTOST
N. Lokalne vlasti 57, 58, 59, 60 i 61**

Provedba državne politike na lokalnoj razini utvrđena je lokalnom situacijom s jedne strane, te s druge strane, sposobnošću središnje vlasti da utječe na lokalne i regionalne vlasti, uzimajući u obzir da je moguća jedino kontrola nad zakonitošću rada lokalnih vlasti, što je u skladu s unutarnjim zakonodavstvom i Europskom poveljom o lokalnoj upravi. S obzirom da su lokalne vlasti, posebice u navedenim područjima, još uvijek oni koji su izabrani ubrzo nakon reintegracije ovih područja, i koji su bili opterećeni političkom situacijom koja je tada prevladavala, te ograničeni tadašnjom političkom situacijom, pojavljuju se problemi koji su osjetljivi čak i u očima središnjih vlasti, te je potrebna reforma sustava lokalne samouprave. Potrebni koraci u ovome smjeru su već poduzeti. Izmjene postojećeg Zakona o lokalnoj samoupravi su u tijeku. Zajedno s izmjenama drugih propisa, kao što su propisi o lokalnim izborima, omogućit će jači utjecaj na pripadnike manjinskih skupina na lokalne uvjete života, te na dosljednu provedbu državne politike na svima razinama. Očekuje se da će rezultati lokalnih izbora koji će se održati u lipnju 2001. pomoći rješavanju ovih pitanja.”